

Nr 247.

Av herr **Lindhagen**, *angående tryggande av lärarpersonalens vid privatläroverk rättsliga ställning.*

Mången hade hoppats, att propositionen om det högre skolväsendet äntligen funnit tillfället vara inne att såsom villkor för statsunderstöd till privatläroverken uppställa även den betingelsen, att lärarepersonalens rättsliga ställning skall tryggas. Detta är en fråga, som länge stått på dagordningen. Uti lärarelönenämndens betänkande 1918 har denna betingelse värtaligt förförordats av ledamöterna Sven Nylund och Olov Olsson. Skolöverstyrelsen har vid upprepade tillfällen uttalat sig för denna reform, såsom framgår av bilagorna till den senast år 1926 i ämnet väckta motionen (nr 104 i första kammaren). Skolkommissionen föreslog obetingat en ändring i nu gällande ordning (propositionen sid. 210).

Det största hindret ligger naturligtvis uti männens likgiltighet för en sak, som föga rör deras intressen. Från den manliga lärarekåren kan således ej väntas någon opinionsyttring.

Från de kvinnliga lärarinnornas organisation tillstyrkes däremot saken, men på ett så vacklande sätt och med halva dementier under privata samtal, att de förlora all verklig kraft. (Se herr Bergqvists anförande i första kammaren 1926). Förhållandet är nämligen, att Stockholms flick- och samskolors lärarinneförbund förestås givetvis av en styrelse, vars ledamöter här som annorstädes torde befinna sig i en tämligen tryggad ställning. De anse sig förmodligen, såsom även överallt äger rum, böra tillägna sig ett opportunt framträdande, så att de motsträviga, ännu mer styrande männen kunna få aktning för dem såsom besittande statsmannaegenskaper. Denna styrelse föreslår uttalanden ehuru, förmodligen av nämnda anledningar, utan tillräcklig kraft. De menige lärarinnorna våga ingen opposition, ty varje yttring av missnöje skulle kunna bereda dem förlust av sitt levebröd, eller något mindre obehag i den skola, av vars nåd de äro beroende.

Så förhåller det sig inom de flesta kvinnliga kårer. Är icke detta det mest talande beviset för behovet av en rättslig ställning? De officiella männen fordra här ofta bestämda fall av missförhållanden framlagda. Förstår man då ej, att i dagen komma dessa aldrig av förenämnda anledningar, även om de äro legio. Den rättsliga ställningen betyder ock möjlighet till större tillförsikt att kunna vid lärarekollegier och andra sammanträden föra talan för eleverna, lärarinnorna, undervisningen och ett rätt användande av statsmedlen gent emot skolans ägare. Staten får därigenom indirekt en större kontroll till förmån för de allmänna intressena. Skall staten verk-

ligen subvenera läroverk, där lätteligen mången gång barnens uppfostrare behärskas främst av räddhåga samt utvalet av lärarekrafter och deras disponerande får ske genom premiering av underdånigheten och även obehörig hänsyn till politiska åsikter?

Det flödar visserligen även i riksdagshandlingarna från olika håll uttryck av det varmaste hjärtelag för saken, men denna välvilliga stämning tager sig av någon anledning icke uttryck i handling.

Ecklesiastikministern har nu till statsrådsprotokollet förklarat sin avsikt vara att, »så snart ske kan», upptaga denna fråga och i möjlig mån giva den en tillfredsställande lösning (propositionen sid. 219). Det är dock ej upplyst, varför förslaget ej föreligger redan nu. Antydningen om eventuell anslutning till reservanters inom skolöverstyrelsen antydda utvägar (sid. 210) är ock oroande, då dessa utvägar förefalla vara särdeles svävande i motsats till skolkommissionens rakare utvägar. Propositionen inger i denna punkt ingen förtröstan.

På grund härav och under åberopande av mina tidigare motioner i ämnet åren 1925 och 1926 hemställes,

att riksdagen, i anledning av propositionen om det högre skolväsendet, ville anhålla, att Kungl. Maj:t måtte överväga, huruvida och i vad mån såsom ytterligare villkor för åtnjutande av statsanslaget till privatläroverken må uppställas betingelser till tryggande av lärarpersonalens rättsliga ställning.

Stockholm den 18 mars 1927.

Carl Lindhagen.